

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

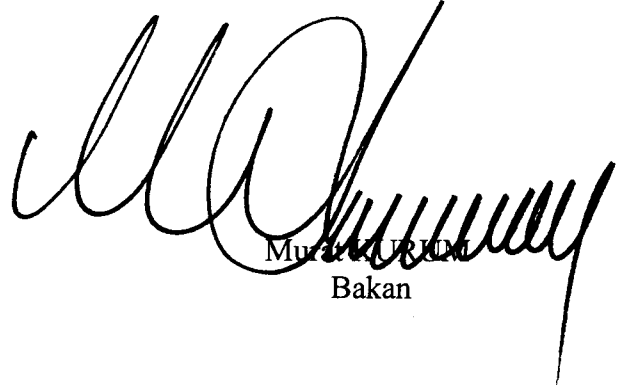
Sayı :30824082-610-15923351
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Haziran 2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN AV.MAHMUT TANAL'IN
TBMM 7/38623 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Van Gölü; yalnızca Van ili için değil, bölgesel ekosistem ve kamu sağlığı açısından stratejik öneme sahip bir doğal varlıktır. Arıtılmadan göle bırakılan atık sular, yetersiz altyapı, plansız yapılaşma ve iklim koşulları; gölde kirliliğin artmasına, biyolojik dengenin bozulmasına ve sağlık risklerinin büyümesine yol açmaktadır. Öte yandan Van ilinde özellikle kış aylarında yaşanan hava kirliliği, solunum yolu hastalıkları başta olmak üzere ciddi halk sağlığı sorunları yaratmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 56'ncı maddesi, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını güvence altına almakta; çevreyi koruma yükümlülüğünü devlete ve yurttaşlara birlikte yüklemektedir. 17'nci madde yaşam hakkını, 5'inci madde devletin temel amaç ve görevlerini, 10'uncu madde ise kamu hizmetlerine erişimde eşitlik ilkesini düzenlemektedir. 65'inci madde uyarınca çevresel haklar, kaynak yetersizliği gerekçesiyle etkisiz kılınamaz.

Van Gölü'nün korunmasına ve hava kirliliğiyle mücadeleyle ilişkin politikaların ölçüm verileri, denetim raporları ve somut takvimler eşliğinde kamuoyuna açıklanması zorunludur.

Bu bağlamda;

- 1- Van Gölü'nün su kalitesine ilişkin olarak son beş yıl içerisinde yapılan kimyasal ve biyolojik ölçümlerin sonuçları nelerdir? Bu ölçümler hangi kurumlar tarafından, hangi periyotlarla yapılmıştır?
- 2- Van Gölü havzasında bulunan atıksu arıtma tesislerinin sayısı, kapasiteleri ve fiilî çalışma oranları nedir? Arıtma kapasitesinin yetersiz kaldığı yerleşim yerleri hangileridir?
- 3- Van Gölü' ne arıtılmadan veya yetersiz arıtılmış atık su deşarjı yapan belediye veya tesis sayısı kaçtır? Son beş yıl içerisinde bu deşarjlara ilişkin olarak kaç idari yaptırım, kaç ceza ve hangi tür idari işlem uygulanmıştır?
- 4- Van Gölü'ndeki kirlilik düzeyinin mevcut haliyle devam etmesinin, Anayasa'nın 56' ncı maddesinde güvence altına alınan çevre hakkını ve 17'nci maddede düzenlenen yaşam hakkını ihlal ettiği yönünde Bakanlığınızca yapılmış bir idari veya bilimsel değerlendirme bulunmakta mıdır?
- 5- Van ilinde hava kalitesi ölçüm istasyonu sayısı kaçtır? Son üç yıl içerisinde ölçülen PM10, PM2.5 ve SO2 değerleri nelerdir ve bu değerler ulusal sınır değerlerin üzerinde midir?
- 6- Hava kirliliğinin özellikle kış aylarında yoğunlaşmasının nedenlerine ilişkin olarak Bakanlığınızca hazırlanmış kaynak analizi veya etki değerlendirme raporu bulunmakta mıdır?

- 7- Van ilinde ısınma kaynaklı hava kirliliğinin azaltılması amacıyla yakıt denetimleri, teşvik programları veya altyapı yatırımları yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bu çalışmaların bütçesi ve uygulama takvimi nedir?
- 8- Van Gölü'nün korunması ve Van ilinde hava kirliliğinin azaltılması amacıyla 2026 yılı için hazırlanmış somut, bütçelendirilmiş ve takvimlendirilmiş bir çevre eylem planı bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa planın hedefleri ve uygulama aşamaları nelerdir?

CEVAPLAR

Bakanlığımızca Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesinin korunması ve kirliliğin azaltılması kapsamında illerimizdeki sanayi, evsel ısınma ve ulaşım kaynaklı hava emisyonları hesaplanarak, Bakanlığımız taşra teşkilatı koordinasyonunda Temiz Hava Eylem Planları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Temiz Hava Eylem planlarının uygulanması aşamasında özellikle yerel yönetimlere şehirlerin önceliklerine göre önemli görevler düşmektedir. Eylem planları Bakanlığımız tarafından geliştirilen Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı aracılığıyla takip edilmektedir.

Eylem planlarında illerin dinamiklerine göre bilgi teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerini doğrudan kullanan HEY Portalı ve NEFES yazılımı ile hava kalitesi seviyelerinin korunmasına esas karar destek süreçleri için veri üretilmekte ve hava kalitesinin korunması önlemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli tavsiyeler ilgili kurum ve kuruluşlara aktarılmaktadır

Van Gölü'nün korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla Cumhurbaşkanlığı Başkanlığı'nda, Bakanlığımız koordinesinde 2021 yılında "Van Gölü Havza Koruma Eylem Planı ve Uygulama Programı" oluşturulmuştur. Eylem Planı 3 aylık dönemler halinde izlenmekte, gelişmelerin yerinde değerlendirilmesi amacıyla farklı zamanlarda saha ziyaretleri ve değerlendirme toplantıları yapılmakta, eylem planındaki gelişmeler ise Cumhurbaşkanlığı'na raporlanmaktadır.

Van Gölü Havzası'nda 45 adet Atıksu Arıtma Tesisi bulunmaktadır. Van İli'nde Muradiye, Saray, Çaldıran, Gürpınar ve Özalp ilçelerinde 5 adet Atıksu Arıtma Tesisi'nin geçici kabulü yapılmıştır.

8'inci Van Gölü Havza Koruma Eylem Planı İstişare Toplantısı 9 Ekim 2025 tarihinde Van İli'nde gerçekleştirilmiştir. Eylem planı kapsamında;

- ✓ Van Gölü havzasında Belediye ilçe nüfusunun %99,83'ine, Van ili nüfusunun ise %98,9'una atıksu arıtma hizmeti verilmeye başlanmıştır. İnşaat ihalesi sürecindeki Bahcesaray Atıksu Arıtma Tesisi'nin tamamlanması ile bu oranın Van İli için %100'e ulaşması hedeflenmektedir.
- ✓ Van Entegre Katı Atık Tesisi tamamlanarak işletilmeye alınmıştır.
- ✓ Van ilindeki kaçak 769 ahır yıkılmış olup, var olan ahırların denetimi devam etmektedir.

- ✓ Tüzel kişilik kazanan Van Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi proje çalışmaları devam etmektedir.
- ✓ Van İli'nde Sıfır Atık çalışmaları devam etmektedir.
- ✓ Van Gölü, 2022 yılında Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı (doğal ve kültürel bakımdan uyumlu düşük yoğunlukta faaliyetler, turizm ve yerleşimlere izin veren alanlar) olarak tescil edilmiştir.
- ✓ Van İl Sıfır Atık Mavi Eylem Planı hazırlanmıştır.
- ✓ Akköprü Deresi üzerinde 2 adet, Kurubaş Deresi üzerinde 1 adet tersip bendi yapılmıştır.
- ✓ 2021 Eylül'de başlatılan dip çamur tarama çalışmaları kapsamında bugüne kadar Van İli'nde 1.965.000 m³ dip çamuru çıkarılmıştır.
- ✓ Bakanlığımızca atıksu arıtma tesisi, kanalizasyon, dip tarama faaliyeti... gibi çevresel altyapı yatırımları için toplam olarak Van İli'ne 465.694.367 TL destek sağlanmıştır.

Bakanlığımızca kirliliği yoğun olan Gediz, Ergene, K. Menderes, K. Ege, Sakarya ve Susurluk Havzaları'nda Eysel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışması yürütülmüştür. Kirlenici kaynakların kontrol altına alınarak su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla alıcı ortamda ve kirlenici kaynaklarını izleme ve denetimlere Bakanlığımızca titizlikle devam edilmektedir.

Bakanlığımızca kirliliğin yerinde tespitine yönelik çalışmalarımızdan kurulu kapasitesi 5000 m³/gün ve üzeri olan Atıksu Arıtma Tesisleri sürekli 7/24 online izlenerek veriler Bakanlığımız Sürekli İzleme Merkezi (SİM) veri tabanına aktarılmaktadır. SİM üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır. Van İli'nde sürekli Atıksu İzleme Sistemi (SAİS)'nde kurulu 4 adet tesis bulunmaktadır.

Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında 35 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile başlamış olup, şu an itibariyle 383 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile tüm illerimizde saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmektedir. Bu kapsamda, Van İli Merkezi'nde ve İpekyolu İlçesi'nde birer tane olmak üzere toplamda 2 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ölçüme devam etmektedir. Ayrıca talep edilen tüm bilgiler www.sim.csb.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır.

Ayrıca; Bakanlığımızca endüstriden kaynaklanan hava kirliliğinin takip edilmesi amacıyla kirlenici vasfı yüksek sanayi tesislerine ait bacalar 7/24 izlenmektedir. Van İli'nde 2 tesise ait 2 adet baca Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemiyle (SEÖS) sürekli olarak izlenmekte ve elde edilen veriler Bakanlığımızın Sürekli İzleme Merkezinde toplanmaktadır. Mevzuatta belirlenen limit değerlerin aşımı olup olmadığı takip edilmekte, limit aşımı olması durumunda ilgili birimlerce idari yaptırım uygulanmaktadır.